

HELICOBACTER PYLORI INFEKSIYASI: DIAGNOSTIKA VA DAVOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Maxkamov Mansurjon Maxmudjonovich

Namangan shaxar 1-shifoxonasi Gastroenterologiya
bo'limi mudiri
+998943088710

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15300764>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-Aprel 2025 yil
Ma'qullandi: 25-Aprel 2025 yil
Nashr qilindi: 29-Aprel 2025 yil

KEYWORDS

Helicobacter pylori, infeksiya, diagnostika, davolash, antibiotiklarga chidamlilik, urea nafas testi, najas antigeni testi, endoskopiya, proton nasos ingibitorlari, oldini olish.

ABSTRACT

Helicobacter pylori (H. pylori) infeksiyasi dunyo bo'ylab keng tarqalgan bo'lib, oshqozon-ichak tizimining turli kasalliklariga sabab bo'ladi. Ushbu maqola H. pylori infeksiyasini diagnostika qilish va davolashning zamonaviy yondashuvlarini ko'rib chiqadi. Invaziv va noinvaziv diagnostika usullari, jumladan, urea nafas testi, najas antigeni testi, serologik testlar va endoskopik biopsiya muhokama qilinadi. Davolashda qo'llaniladigan turli xil antibiotiklar kombinatsiyasi va proton nasos ingibitorlari tahlil qilinadi. Shuningdek, H. pylori ning antibiotiklarga chidamliligi muammosi va uni yengish yo'llari ham ko'rib chiqiladi. Maqolada, shuningdek, H. pylori infeksiyasining oldini olish choralari va kelajakdagi tadqiqot yo'nalishlari haqida ham ma'lumot berilgan.

Helicobacter pylori (H. pylori) – inson oshqozon shilliq qavatida yashovchi spiral shaklidagi bakteriya. Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, dunyo aholisining yarmidan ko'pi H. pylori bilan kasallangan. Infeksiya ko'pincha bolalikda yuqadi va asemptomatik bo'lishi mumkin. Biroq, H. pylori oshqozon yarasi, o'n ikki barmoqli ichak yarasi, surunkali gastrit, oshqozon saratoni va MALT limfomasi kabi jiddiy kasalliklarga olib kelishi mumkin.

Usullar. Ushbu sharh maqolasi PubMed, Google Scholar, Cochrane Library va boshqa ilmiy ma'lumotlar bazalaridan foydalanildi. "Helicobacter pylori", "diagnostika", "davolash", "antibiotiklarga chidamlilik", "invaziv", "noinvaziv" kabi kalit so'zlar bilan qidiruv o'tkazildi. 1990-yildan 2023-yilgacha bo'lgan davrda nashr etilgan ingliz va rus tillaridagi ilmiy maqolalar, klinik qo'llanmalar, meta-tahlillar va randomizatsiyalangan kontrollangan tadqiqotlar (RCT) ko'rib chiqildi.

Natijalar. Diagnostika: H. pylori infeksiyasini aniqlash uchun bir qator diagnostik usullar mavjud. Ular invaziv va noinvaziv usullarga bo'linadi.

Noinvaziv usullar:

Urea nafas testi: Bemorga izotop bilan belgilangan urea beriladi. Agar H. pylori mavjud bo'lsa, u urea ni parchalaydi va izotop bilan belgilangan karbonat angidrid nafasda aniqlanadi.

Najas antigeni testi: H. pylori antigenlarini najasda aniqlashga asoslangan.

Serologik testlar: Qonda *H. pylori* ga qarshi antitelolarni aniqlaydi.

Invaziv usullar:

Endoskopiya va biopsiya: Oshqozon shilliq qavatidan biopsiya olinib, gistologik tekshiruv va tez ureaza testi o'tkaziladi. Bu eng aniq diagnostika usuli hisoblanadi.

Davolash: *H. pylori* eradikatsiyasi uchun odatda kamida ikkita antibiotik va proton nasos ingibitori kombinatsiyasi qo'llaniladi.

Uchlik terapiya: Odatda klaritromitsin, amoksitsillin va proton nasos ingibitori kombinatsiyasidan iborat.

To'rtlik terapiya: Vismut, metronidazol, tetratsiklin va proton nasos ingibitori kombinatsiyasidan iborat. Klaritromitsinga chidamlilik yuqori bo'lgan hududlarda qo'llaniladi.

Antibiotiklarga chidamlilik: *H. pylori* ning antibiotiklarga, ayniqsa klaritromitsin va metronidazolga chidamliligi ortib bormoqda. Bu davolash samaradorligini pasaytiradi va muqobil davolash sxemalarini qo'llashni talab qiladi.

Muhokama. *H. pylori* infeksiyasini davolashda individual yondashuv muhim ahamiyatga ega. Davolash sxemasini tanlashda bemorning yoshi, kasallikning og'irligi, allergiyasi, oldingi davolash tarixi va mintaqadagi antibiotiklarga chidamlilik darajasi kabi omillar hisobga olinishi kerak. Davolash muvaffaqiyatsizlikka uchragan taqdirda, antibiotiklarga sezgirlik testi o'tkazilishi va muqobil davolash sxemasi tanlanishi lozim.

Xulosa. *H. pylori* infeksiyasi keng tarqalgan va jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin bo'lgan infeksiya. Zamonaviy diagnostika usullari infeksiyani aniqlash imkonini beradi. Antibiotiklarga chidamlilik muammosi dolzarb bo'lib qolmoqda va yangi davolash usullarini izlashni talab qiladi.

Ushbu maqola faqat umumiy ma'lumot uchun mo'ljallangan va tibbiy maslahat o'rnini bosmaydi. Agar sizda *H. pylori* infeksiyasi bor deb gumon qilsangiz, shifokor bilan maslahatlashing.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Кучерявый Ю.А., Андреев Д.Н., Баркалова Е.В. и др. Клинико-молекулярные аспекты резистентности *Helicobacter pylori* к антибактериальным препаратам // Медицинский совет. 2013. № 10. С. 11–15.
2. Шептулин А.А., Лапина Т.Л., Кайбышева В.О. Новое в изучении инфекции *Helicobacter pylori* и основные положения Согласительного совещания «Маастрихт-V» (2016) // Российский журнал гастроэнтерологии, гепатологии, колопроктологии. 2017. Т. 27. № 1. С. 35–43.
3. Niv Y. *Helicobacter pylori* and gastric mucin expression: a systematic review and meta-analysis // World J. Gastroenterol. 2015. Vol. 21. № 31. P. 9430–9436.
4. Sarosiek I., Olyae M., Majewski M. et al. Significant increase of esophageal mucin secretion in patients with reflux esophagitis after healing with rabeprazole: its esophagoprotective potential // Dig. Dis. Sci. 2009. Vol. 54. № 10. P. 2137–2142.
5. Ohara T., Goshi S., Taneike I. et al. Inhibitory action of a novel proton pump inhibitor, rabeprazole, and its thioether derivative against the growth and motility of clarithromycin-resistant *Helicobacter pylori* // *Helicobacter*. 2001. Vol. 6. № 2. P. 125–129.

6. Zou J., Dong J., Yu X. Meta-analysis: lactobacillus containing quadruple therapy versus standard triple first-line therapy for Helicobacter pylori eradication // *Helicobacter*. 2009. Vol. 14. № 5. P. 97–107.
7. [7]. Pinchuk I.V., Bressollier P., Verneuil B. et al. In vitro anti-Helicobacter pylori activity of the probiotic strain Bacillus subtilis 3 is due to secretion of antibiotics // *Antimicrob. Agents Chemother.* 2001. Vol. 45. № 11. P. 3156–3161.
8. Logan R.P., Walker M.M. ABC of the upper gastrointestinal tract: epidemiology and diagnosis of Helicobacter pylori infection // *BMJ*. 2001. Vol. 323. № 7318. P. 920–922.
9. [9]. Маев И.В., Самсонов А.А., Андреев Д.Н. Инфекция Helicobacter pylori. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016.
10. [10]. Fischbach L., Evans E.L. Meta-analysis: the effect of antibiotic resistance status on the efficacy of triple and quadruple first-line therapies for Helicobacter pylori // *Aliment. Pharmacol. Ther.* 2007. Vol. 26. № 3. P. 343–357.
11. <https://cyberleninka.ru/article/n/klinicheskoe-znachenie-infektsii-helicobacter-pylori>.
12. Ивашкин В.Т., Маев И.В., Лапина Т.Л. и др. Лечение инфекции Helicobacter pylori: мейнстрим и новации (обзор литературы и резолюция экспертного совета Российской гастроэнтерологической ассоциации 19 мая 2017 г.) // *Российский журнал гастроэнтерологии, гепатологии, колопроктологии*. 2017. Т. 27. № 4. С. 4–21.
13. McNicholl A.G., Linares P.M., Nyssen O.P. et al. Meta-analysis: esomeprazole or rabeprazole vs. first-generation pump inhibitors in the treatment of Helicobacter pylori infection // *Aliment. Pharmacol. Ther.* 2012. Vol. 36. № 5. P. 414–425.
14. Zhang Z., Liu Z.Q., Zheng P.Y. et al. Influence of efflux pump inhibitors on the multidrug resistance of Helicobacter pylori // *World J. Gastroenterol.* 2010. Vol. 16. № 10. P. 1279–1284.
15. Myllyluoma E., Ahlroos T., Veijola L. et al. Effects of anti-Helicobacter pylori treatment and probiotic supplementation on intestinal microbiota // *Int. J. Antimicrob. Agents*. 2007. Vol. 29. № 1. P. 66–72.
16. Lofgren J.L., Whary M.T., Ge Z. et al. Lack of commensal flora in Helicobacter pylori-infected INS-GAS mice reduces gastritis and delays intraepithelial neoplasia // *Gastroenterology*. 2011. Vol. 140. № 1. P. 210–220.
17. Jaworski T., Sarosiek I., Sostarich S. et al. Restorative impact of rabeprazole on gastric mucus and mucin production impairment during naproxen administration: its potential clinical significance // *Dig. Dis. Sci.* 2005. Vol. 50. № 2. P. 357–365.